

GAZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ

GAZİ

JOURNAL OF EDUCATION SCIENCES

Kariyer Stresi, Mesleğe Adanmışlık ve Mesleğe Yönelik Tutumların İncelenmesi: Hekim Adayları Örneği

Tülin MERCAN^a, Hikmet YAZICI^b

Yüklenme: 01.10.2024 Kabul: 17.02.2025

Yayınlanma: 30.03.2025

DOI: 10.30855/gjes.2024.11.01.008

Anahtar Kelimeler:

Hekim,
Kariyer stresi,
Mesleğe adanmışlık,
Tutum,
Meslek

Keywords:

Physician,
Career stress,
Dedication to the profession,
Attitude,
Profession

Yazarlar:

a. Trabzon Üniversitesi,
Fatih Eğitim Fakültesi,
Trabzon, Türkiye
Orcid: 0000-0002-2727-1199
tulinmercan@trabzon.edu.tr
Sorumlu Yazar

b. Trabzon Üniversitesi,
Fatih Eğitim Fakültesi,
Trabzon, Türkiye
Orcid: 0000-0002-0250-1453
hyazici@trabzon.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, hekim adaylarının mesleğe adanmışlık, kariyer stresi ve mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nicel yaklaşımı kapsayan korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yöntemlerine uygun şekilde tasarlanmıştır. Çalışmanın araştırma grubu Türkiye'deki farklı üniversitelerde eğitim gören 486 tıp fakültesi öğrencisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Kariyer Stresi Ölçeği, Hekimlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Hekimlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için Jamovi 2.4.8.0 paket programı kullanılmıştır. Bu yolla bağımlı değişkenin bağımsız değişkenlerle nasıl açıklandığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Verilerin analizinde, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri normal dağılım göstermediği için Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi ve Çoklu Doğrusal Regresyon teknikleri kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen başlıca sonuçlara göre hekimlik mesleğine adanmışlık ve kariyer stresi hekimlik mesleğine yönelik tutumları anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Kız öğrencilerin mesleğe dönük olumlu tutumları erkeklerin tutumlarından anlamlı düzeyde yüksektir. Mesleğe yönelik tutumlar sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmadan ortaya çıkan sonuçlar, hekimlik mesleğine dair tutumların adanmışlık ve kariyer stresi ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir. Farklı alanlarda öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde daha yaygın olmasına karşın tıp öğrencilerine dönük psiko-sosyal temelli araştırmaların sayısı sınırlıdır. Bu bakımdan özgün değer taşıyan çalışmanın ana bulguları öğretmen adayları üzerinde yapılanlarla benzerlik göstermektedir. Ancak başta sınıf düzeyi olmak üzere literatür bulgularından farklılaşan bazı sonuçlara da ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçların tıp mesleğinin seçim süreçleri ve öğrenme deneyimleri açısından önemli farkındalık yaratacağı ve tıp eğitiminde psikososyal tabanlı uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayacak veriler sağlayacağı öngörülmektedir.

Bu çalışma Prof. Dr. Hikmet YAZICI danışmanlığında Tülin MERCAN tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Mercan, T., & Yazıcı, H. (2025). Kariyer stresi, mesleğe adanmışlık ve mesleğe yönelik tutumların incelenmesi: Hekim adayları örneği. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(X), 185-202.

DOI: <https://dx.doi.org/10.30855/gjes.2025.11.01.008>.

Examining Career Stress, Commitment to the Profession and Attitudes Towards the Profession: The Case of Physician Candidates

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the relationships between commitment to the profession, career stress, and attitudes towards the profession of physician candidates. The research was designed by the correlational and causal comparison methods within a quantitative approach. The research group of the study consists of 486 medical school students studying at different universities in Türkiye. Personal Information Form, Career Stress Scale, Attitude Scale Towards the Medical Profession, and Medical School Students' Devotion Scale to the Medical Profession were used as data collection tools. The Jamovi 2.4.8.0 package program was used to analyze the data obtained from the research. In this way, an attempt was made to determine how the dependent variable was explained by the independent variables. In the data analysis, since the gender and grade level variables did not exhibit a normal distribution, the Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis test, Pearson Product Moment Correlation analysis, and Multiple Linear Regression techniques were applied. According to the main results obtained from the study, dedication to the medical profession and career stress significantly explain the attitudes towards the medical profession. The positive attitudes of female students toward the profession are significantly higher than the attitudes of male students. Attitudes toward the profession do not significantly differ depending on the grade level. The results of this study show that attitudes toward the medical profession are significantly related to dedication and career stress. Although it is more common for university students studying in different fields, the number of psychosocial-based studies on medical students is limited. In this respect, the main findings of the original study are similar to those conducted on teacher candidates. However, some results that differed from the literature findings, particularly at the class level, were also obtained. It is anticipated that the results obtained will raise significant awareness regarding the choice processes and learning experiences in the medical profession, and will provide data that contribute to the development of psychosocial-based applications in medical education.

GİRİŞ

Türkiye’de üniversiteye giriş sınavında yüksek derecelerde puan alan öğrenciler, genelde tercihlerinin ilk sıralarında tıp fakültelerine yer vermektedirler. Türkiye’de tıp mesleğini tercih eden öğrencilerin akademik başarısı incelendiğinde, 2022 Yükseköğretim Kurumları Sınavı’na (YKS) katılan 3 milyon 243 bin 425 aday arasında, sayısal alanda sınava girenlerin devlet üniversitelerindeki tıp fakültelerine en düşük 48.537, en yüksek ise 5. sıradan yerleştiği görülmektedir (YÖK Atlas, 2023). Bu veriler, tıp fakültelerine yerleşmek isteyen öğrencilerin oldukça yüksek bir başarı düzeyi sergilemesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Tıp eğitimi diğer programlara nispeten uzun ve meşakkatli bir süreçtir. Öğrenim görmeye ilişkin zorlukların yanında sıkça gündemde görülen sağlıkta şiddet olayları gibi (Lafta vd., 2021) bazı durumlar genç hekim adaylarının, mesleğe bakış açılarını ve tutumlarını (Batı ve Bümen, 2006) olumsuz yönde etkilemektedir. Hekimlik mesleğini sürdüren bireylerin günümüzde çeşitli zorluklarla karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir (Kaya ve Tok, 2021). Özellikle pandemi gibi olağan dışı durumlarda bu zorluklar daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır (Türkili vd., 2022). Bunun yanı sıra, Türkiye’de hekimlere yönelik şiddet içeren eylemlerin sıklıkla yaşandığı da görülmektedir. Tüm bu durumlar, hekimlik eğitimi alan öğrencilerin meslek algısını ve mesleğe yönelik tutumlarını önemli ölçüde etkileyebilmektedir (Batı ve Bümen, 2006).

Klinik ortamlardaki öğrenme tecrübelerinin hekim adaylarının tutumları üzerinde etkili olabildiğini ve klinik öncesi ile klinik sonrası dönemde tutumların farklılaştığını gösteren bazı araştırmalar mevcuttur (Tengiz vd., 2020; Yılmaz ve Yalçınkaya, 2018). Hekim adaylarının tutumları, akademik performansları (Selvi vd., 2022) ve sunacakları sağlık hizmetlerinin niteliği bakımından önem taşımaktadır (Başhan ve Selvi, 2019). Hekimlik mesleğine yönelik tutumlar bazı faktörlere bağlı şekilde değişkenlik göstermektedir (Batı ve Bümen, 2006). Yüksek akademik başarının ve olumlu bir klinik deneyimin hekimlik mesleğine yönelik tutumları pozitif yönde etkilemesi (Yılmaz ve Yalçınkaya, 2018) buna örnek verilebilir. Keza tıbbi uygulamalarda daha fazla yer almak ve pratisyen hekimle daha yoğun iletişim içinde bulunmak da mesleğe yönelik tutumların gelişimine katkı sağlar (Henderson vd., 2002). Tutum oldukça geniş bir kavram olup cinsiyet ile sınıf düzeyinden (Aydoğan vd., 2019) mental iyi oluşa kadar (Yıldırım ve Atilla, 2021) birçok değişkenle bağlantılıdır. Bunlardan biri mesleğe adanmışlıktır. Hekimlik mesleğine yönelik tutum ve bu tutumun mesleğe adanmışlık ile ilişkisi, tıp eğitimi ve mesleki gelişim açısından önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır. Öğrencilerin

hekimlik mesleğine yönelik tutumları, mesleki başarılarını doğrudan etkileyebilmekte ve bu tutumlar, etkili eğitim programları sayesinde geliştirilebilmektedir (Dağtekin vd., 2022). Özellikle tıp fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları, eğitim süreçleri boyunca değişiklik gösterebilmekte ve bu değişimler öğrencilerin mesleğe adanmışlık düzeylerinde de farklılıklara yol açmaktadır (Tat, 2023; Tengiz vd., 2020). Tıp eğitimi sürecinde, öğrencilerin klinik deneyim kazandıkça hekimlik mesleğine yönelik tutumlarının olumsuz yönde değişebileceği gözlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin mesleğin zorluklarıyla yüzleşmeleri ve iş yüküyle başa çıkma becerilerinin gelişimiyle ilişkilendirilmiştir (Aydoğan vd., 2019; Tat, 2023). Eğitim ilerledikçe öğrencilerin mesleğe olan bağlılık ve motivasyon düzeyleri de değişim göstermekte ve bu değişim mesleğe adanmışlıklarını etkileyebilmektedir (Yılmaz ve Yalçınkaya, 2018). Örneğin, klinik eğitim sürecinde öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu bir hal aldığı, ancak bu dönemde stres ve tükenmişlik gibi olumsuz duyguların da ortaya çıkabildiği vurgulanmaktadır (Aydoğan vd., 2019; Yılmaz ve Yalçınkaya, 2018).

Mesleğe adanmışlık, yapılan işe karşı geliştirilen tutumları ile bağlantılı olarak rolleri en iyi biçimde yerine getirme isteği şeklinde tanımlanabilir (Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020). Hekimlik mesleğini tercih eden öğrencilerin tercih sebepleri arasında “insanlara yardım etme isteğinin” ön sıralarda yer alması (Cansever vd., 2014) bu tanım ile örtüşmektedir. Yıldırım ve Atilla (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada tıp fakültesini tercih nedenleri ile mesleğe adanmışlık arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmüştür. Sınıf düzeyi arttıkça adanmışlığa dönük tutumlar da güçlenmektedir (Layık vd., 2022). Mesleğe adanmışlık eğilimlerinin öğrencilik sürecinde dikkate alınması, doyum ve ilerleme açısından önem arz etmektedir (Kosan ve Toraman, 2020). Öğrencilik dönemi mesleğe adanmışlık eğilimlerinin yoğunlaşması yanında akademik performans ve mesleğe yönelme işlevleri bakımından da dikkate değerdir (Erbir, 2022). Eğitimleri boyunca edindikleri tecrübelerin yanında ve aldıkları destekler de öğrencilerin mesleğe adanmışlığını olumlu yönde etkilemektedir (Kosan ve Toraman, 2020).

Hekimlik mesleğine dönük tutumlarla ilişkilendirilen kavramlardan biri de kariyer stresidir. İnsan yaşamında farklı stres kaynakları bulunmaktadır ve lisans eğitimi süreci de bunlardan biridir. Tıp fakültesi öğrencileri hem akademik hem de kişisel yaşamlarında farklı stres faktörleriyle karşı karşıya kalabilmektedir (Özden ve Sertel-Berk, 2017). Tıp fakültesi öğrencileri yaşadıkları deneyimlere, sosyal çevrelerine ve sosyo-ekonomik durumları gibi faktörlere bağlı olarak stres yaşayabilmektedir (Ata-Doğan, 2020). Stresin

bir türü olan kariyer stresi, bireyin fizyolojik ve psikolojik alanlardaki sınırlarını aşarak sağlığını negatif yönde etkileyen birey ve çevre arasındaki aktif etkileşim şeklinde tanımlanabilir (Choi vd., 2011). Bu tür stres hem eğitim sürecinde hem de mesleği icra etme sürecinde yaşanabilir (Yemenici vd., 2020). Nitekim öğrenciler farklı stres kaynakları içerisinde kariyerle ilgili konuları en üst sırada belirtmişlerdir (Özden ve Sertel-Berk, 2017). Yapılan bazı araştırmalara göre (Örn. Fournier vd., 2018; Ramondetta vd., 2011) sağlık çalışanları arasında kariyer stresi gözlemlenmektedir. Bununla birlikte hekim adaylarının kariyer stresi üzerine yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir ve hekim adaylarının kariyer stresi ve mesleğe adanmışlığı hakkında yapılan araştırmaların da sınırlı olduğu görülmüştür. Ancak yapılan diğer araştırmalar, mesleğe adanmışlık düzeyi yüksek olan bireylerin kariyer stresine karşı daha dayanıklı olabileceğini göstermektedir. Örneğin, gerçekleştirilen bir araştırmada mesleğe adanmışlık ile iş yaşam kalitesi arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiş ve çalışanların işlerine olan bağlılıkları arttıkça, stresle başa çıkma kapasitelerinin de güçlendiği görülmüştür (Güleryüz ve Sürücü, 2023). Kadın çalışanlara yönelik yapılan bir araştırma, yaşam kalitesi algılarının kariyer stresini azaltarak mesleğe adanmışlıklarını artırabileceğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, kadınların iş yaşamındaki stres faktörlerini yönetme becerilerinin, mesleğe adanmışlıkları üzerinde olumlu bir etki yarattığını göstermektedir (Yener, 2019).

Türkiye’de hekimliği tercih eden öğrencilerin akademik performansı oldukça yüksektir. Yüksek başarıya sahip öğrenciler tarafından seçilen bu mesleğin eğitim süreci farklı değişkenlerden etkilenmeye açıktır. Hekim adaylarının kariyer stresi hakkında sınırlı çalışma bulunması, kariyer stresi, hekimlik mesleğine adanmışlık ve hekimlik mesleğine yönelik tutumların incelendiği benzer çalışmalara rastlanmamış olması literatüre katkı açısından önemli bir yenilik olabilir. Bu çalışmanın amacı, hekim adaylarının mesleğe yönelik tutumları, mesleğe adanmışlık düzeyleri ve kariyer stresleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışmadan ortaya çıkacak sonuçların hekimlik mesleğini tercih edecek öğrencilerin kariyer süreçlerinin şekillenmesi, mesleğe adanmışlık, kariyer stresi ve mesleğe yönelik olumsuz tutumlar sergileyen öğrencilere dönük destekleyici ve problem çözücü politika ve uygulamaların geliştirilmesi bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda temel olarak; “Tıp fakültesi öğrencilerinin hekimlik mesleğine adanmışlıkları ile kariyer streslerinin hekimlik mesleğine dönük tutumlarını nasıl açıkladıkları?” sorusuna cevap aranmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Türü

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel ve nedensel karşılaştırma araştırma yöntemlerinden faydalanılarak gerçekleştirilmiştir. Korelasyonel araştırma, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek ve neden-sonuç ilişkisiyle ilgili bilgi sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Nedensel karşılaştırma araştırmalarıysa insan grupları arasındaki farklılıkların neden ve sonuçlarını müdahale olmadan belirlemek için kullanılan araştırma yöntemleridir (Büyüköztürk vd., 2017).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın ulaşılabilir evreni Türkiye’de eğitim alan tıp fakültesi öğrencileridir. Araştırmanın katılımcıları bu evrenden uygun örnekleme tekniği ile seçilmişlerdir. Uygun örnekleme, ulaşılabilirlik ve ekonomiklik açıdan avantajlı olup, sonuçların genellenebilirliği bakımından bazı sınırlılıklar taşımaktadır (Büyüköztürk vd., 2017). Verilerin analizinde kullanılan tekniklerle bu sınırlılıkların önemli ölçüde aşılması söz konusu olabilmektedir (Barker, Pistrang ve Elliot, 2003, s.182). 2022 yılı verilerine göre Türkiye’de 118 tıp fakültesinde (Devlet=97, Vakıf=46) yaklaşık 112 bin öğrenci öğrenim görmektedir (Odabaşı, 2023). Bu çalışmada 24 tıp fakültesine (Devlet=21, Vakıf=3) ulaşılabilmiştir. Bu sayı tıp fakültelerinin yaklaşık % 20’sine denk gelmektedir. Farklı sınıflarda öğrenim görmekte olan katılımcıların yaş ortalaması 20.20’dir (Ss=1.99). Örneklem grubuna ilişkin tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1

Örneklem grubuna ilişkin tanımlayıcı bilgiler

Değişkenler		Devlet Üniversitesi		Vakıf Üniversitesi	
		f	%	f	%
Cinsiyet	Kadın	302	62.139	3	0.617
	Erkek	180	37.037	1	0.206
Yaşınız	17	7	1.440	-	-
	18	103	21.193	-	-
	19	119	24.486	-	-
	20	75	15.432	-	-
	21	55	11.317	1	0.206
	22	35	7.202	2	0.411
	23	41	8.436	-	-
	24 ve üzeri	47	9.671	1	0.206

Tablo 1*Devam*

	Hazırlık	49	10.082	-	-
	1.Sınıf	217	44.650	-	-
Sınıf Düzeyi	2.Sınıf	69	14.198	1	0.206
	3.Sınıf	38	7.819	2	0.411
	4.Sınıf	35	7.202	-	-
	5.Sınıf	23	4,733	1	0.206
	6.Sınıf	51	10.494	-	-
Sosyo-Ekonomik Statü	Düşük	36	7.41	-	-
	Orta	403	82.92	4	0.823
	Yüksek	43	8.85	-	-

Çalışmaya dahil edilen 486 öğrenci (Kadın=305, Erkek=181) ise toplam öğrenci sayısının binde dördüne karşılık gelmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Bu form, öğrencilerin demografik özellikleri, eğitim geçmişleri ve tıp fakültesinde edindikleri deneyimlerle ilgili detaylı verilerin nicel analizi için kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin seçtikleri meslek ile ilgili kişisel özelliklerinin tutarlılığına dair dört soru ve meslek seçim sürecinde aldıkları mesleki rehberlik desteğiyle ilgili bir soru da içermektedir. Bu veriler, meslek seçimi üzerine yapılan araştırmalar için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Kariyer Stresi Ölçeği: Orijinali Choi vd. (2011) tarafından geliştirilip Özden ve Sertel-Berk (2017) tarafından Türkçe'ye uyarlanan likert tipindeki ölçek, üç alt boyut ve 20 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirme toplam puan alınarak yapılmaktadır Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.94 olarak hesaplanmıştır. Testin tekrarı ile yapılan güvenilirlik çalışması değeri 0.81'dir.

Hekimlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği: Batı ve Bümen (2006) tarafından geliştirilen ölçek mesleğe adanmışlık, yardımcı olma ve isteklilik olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Beşli Likert tipindeki ölçek 12 olumlu 12 olumsuz olmak üzere toplamda 24 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirme toplam puan alınarak yapılmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.95'tir.

Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Hekimlik Mesleğine Adanmışlık Ölçeği: Kosan ve Toraman (2020) tarafından geliştirilen ölçek 9 maddeden ve tek boyuttan oluşan oluşmaktadır. Beşli Likert tipindeki ölçekten alınabilecek en düşük puan 9, en yüksek puan ise 45'tir. Ölçek toplam puan alınarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin Cronbach

Alpha güvenilirlik katsayısı 0.95'tir. Güvenirlik, yapılan analizler sonucunda 0,88 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Trabzon Üniversitesi Rektörlüğü aracılığıyla uygulamaya ilişkin yasal izinler alınmıştır. Aynı zamanda ölçeklerle ilgili izin işlemleri tamamlanmıştır. Gerekli izin ve onaylar alındıktan sonra kullanılacak ölçekler online form şekline getirilerek uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler dijital ortama aktarılmış ve Jamovi 2.4.8.0 paket programı aracılığı ile istatistiksel analizlere uygun hale getirilmiştir. Değişkenlere ait verilerin dağılımı test edilmiştir. Buna göre sırasıyla basıklık ve çarpıklık katsayıları; Tutum Ölçeği için 1.11 ve -.87, Adanmışlık Ölçeği için .93 ve -.83 ve Kariyer Stresi Ölçeği için .13 ve .78 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda normal dağılıma uygun tekniklerden Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı ve Çoklu Doğrusal regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır. Normal dağılıma uygunluk göstermeyen durumlar için parametrik olmayan tekniklerden Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis Teknikleri tercih edilmiştir.

Etik Kurul İzin Belgesi

Bu araştırma Trabzon Üniversitesi Etik Kurulu'nun 18.11.2022 tarihinde yapılan 2022-11/2.18 sayılı toplantısında alınan kararla etik yönden uygun bulunmuştur.

BULGULAR

Tıp Fakültesi öğrencilerinin hekimlik mesleğine olan adanmışlıkları, hekimlik mesleğine yönelik tutumları ve kariyer stresleri arasındaki ilişkiler Tablo 2'de özetlenmiştir. Bulgulara göre, kariyer stresi ile hekimlik mesleğine adanmışlık arasında negatif yönde ilişki saptanmıştır ($r = -.43, p < .001$). Bu durum, kariyer stresinin artmasıyla birlikte öğrencilerin mesleğe olan adanmışlık düzeylerinin azaldığını ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, mesleğe yönelik tutumlar ile mesleğe adanmışlık arasında pozitif ve güçlü bir ilişki bulunmuştur ($r = .88, p < .001$). Buna karşın, mesleğe yönelik tutumlar ile kariyer stresi arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir ($r = -.53, p < .001$). Bu bulgu, olumlu tutumların mesleğe adanmışlığı artırdığını ve aynı zamanda stres seviyelerini azalttığını göstermektedir.

Tablo 2*Hekimliğe Dönük Tutumlar Hekimlik Mesleğine Adanmışlık ve Kariyer Stresi Arasındaki İlişkiler*

Değişken	(1)	(2)	(3)	$\bar{X}$	Ss.
(1)HMA	1.00			35.23	6.77
(2)KS	-.43*	1.00		42.61	16.36
(3) HMYT	.88*	-.53*	1.00	93.34	16.40

* $p < .001$, HMA=Hekimlik mesleğine adanmışlık, KS=Kariyer Stresi, HMYT=Hekimlik mesleğine yönelik tutum

Bu çalışmada, hekimlik mesleğine adanmışlık ve kariyer stresinin, hekimlerin mesleğe yönelik tutumlarını ne ölçüde açıkladığı incelenmiş ve bunun adına çok yönlü doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Analiz alınan sonuç, kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ($\Delta R^2=.81$, $F_{2,483}=1007$, $p < .001$). Ayrıca, modelin Durbin-Watson katsayısı 1.98 olarak hesaplanmıştır. Uç değerlerin, verilerin normal dağılımı ve artık değer varyanslarının homojenliği kontrol edilmiş; varyans büyütme faktörü (VIF=1.23) ve tolerans değeri (=0.814) kriterlerine göre çoklu bağlantılılık problemi olmadığı tespit edilmiştir. Cook değeri (=0.003) uç değerlerin önemli bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Verilerin normal dağılımı için yapılan Shapiro-Wilk testi sonucunda ($W=.995$, $p > .05$), analiz için uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 3*Hekimlik Mesleğine Yönelik Tutumları Açıklamaya Dayalı Çoklu Regresyon Analizi*

	Değişken	SEK		SK	t	p
		B	SH	β		
	Sabit	93.34	2.48	0	13.13	<.001
Model 1	Adanmışlık	1.95	.054	.80	36.22	<.001
	Kariyer Stresi	-.18	.022	-.18	-8.28	<.001

Sonuç olarak, yapılan regresyon analizi sonucunda hekimlik mesleğine adanmışlık ($\beta=.80$, $p < .001$) ile kariyer stresinin ($\beta=-.18$, $p < .001$) hekimlerin mesleğe yönelik tutumlarını anlamlı bir şekilde yordadığı bulunmuştur.

Kadın ve erkek öğrencilerin üç değişkenle ilgili puanları arasındaki farkları incelemek için yapılan incelemede analizlerin normal dağılmadığı tespit edilmiş ve bu nedenle analiz tekniği olarak Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Analizden alınan sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Kariyer Stresi, Hekimlik Mesleğine Adanmışlık ve Hekimlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılıkları

Ölçek	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	p	d
Kariyer Stresi	Kadın	305	245.03	74735	27135	-.312	.755	
	Erkek	181	240.92	43606				
Mesleğe Adanmışlık	Kadın	305	255.54	77940.5	23929.5	-2.46	.014	.133
	Erkek	181	223.21	40400.5				
Tutumlar	Kadın	305	263.14	80259	21611	-4	.001	.217
	Erkek	181	210.4	38082				

Analiz sonuçlarına göre erkek ve kadın öğrencilerin kariyer stresi puanları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($U=27135$, $p > .05$, $z=-.312$). Buna karşı kadınların mesleğe adanmışlık puanları erkeklerinkine oranla anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır ($U=23930$, $p < .05$, $z=-2.46$, $d=.133$). Keza mesleğe yönelik tutumlarda da kadın öğrencilerin puanı erkek öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($U=21611$, $p < .05$, $z=-4$, $d=.217$).

Sınıf düzeyi değişkenine ile öğrencilerin kariyer stresleri, mesleğe adanmışlıkları ve mesleğe yönelik tutumları arasındaki farklılıkları incelemek için parametrik olmayan tekniklerden Kruskal Wallis ile karşılaştırmalı analizler yapılmış ve bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Kariyer Stresi, Hekimlik Mesleğine Adanmışlık ve Hekimlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılıkları

Ölçek	Sınıf Düzeyleri	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p	ϵ^2
Kariyer Stresi	Hazırlık	49	42.5	19.9	6	.003	.0411
	1.Sınıf	217	40.7				
	2.Sınıf	70	39.0				
	3.Sınıf	40	45.6				
	4.Sınıf	35	49.3				
	5.Sınıf	24	49.0				
	6.Sınıf	51	46.0				

Tablo 5

Devam

	Hazırlık	49	36.4				
	1.Sınıf	217	37.1				
	2.Sınıf	70	35.0				
Mesleğe Adanmışlık	3.Sınıf	40	35.4	60.2	6	<.001	.124
	4.Sınıf	35	32.9				
	5.Sınıf	24	32.1				
	6.Sınıf	51	29.5				
	Hazırlık	49	96.1				
	1.Sınıf	217	96.4				
	2.Sınıf	70	93.5				
Tutumlar	3.Sınıf	40	94.4	33.9	6	<.001	.070
	4.Sınıf	35	87.6				
	5.Sınıf	24	89.7				
	6.Sınıf	51	82.3				

Ortaya çıkan sonuçlar, öğrencilerin kariyer stresi puanları ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu göstermektedir ($\chi^2=19.9$, $sd=6$, $p <.001$). Analizden ortaya çıkan anlamlı farkın küçük seviyede etki büyüklüğüne sahip olduğu belirlenmiştir ($\epsilon^2=.0411$). Öğrencilerin hekimlik mesleğine adanmışlık puanlarının sınıf seviyelerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği saptanmıştır ($\chi^2 = 60.2$, $sd=6$, $p <.001$). Analizden ortaya çıkan anlamlı farkın orta seviyede etki büyüklüğüne sahip olduğu belirlenmiştir ($\epsilon^2=.124$). Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için Pairwise Comparisons testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, anlamlı farklar şu gruplar arasında saptanmıştır: hazırlık ve 5. grup (5. grup lehine), hazırlık ve 6. grup (6. grup lehine), 1. ve 4. grup (4. grup lehine), 1. ve 5. grup (5. grup lehine), 1. ve 6. grup (6. grup lehine), 2. ve 6. grup (6. grup lehine), 3. ve 6. grup (6. grup lehine). Ayrıca, öğrencilerin hekimlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf seviyelerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur ($\chi^2 = 33.9$, $sd=6$, $p <.001$). Analizden ortaya çıkan anlamlı farkın orta seviyede bir etki büyüklüğüne sahip olduğu belirlenmiştir ($\epsilon^2=.070$). A Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak için Pairwise Comparisons testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre, anlamlı farklar şu gruplar arasında belirlenmiştir: hazırlık ve 6. grup (6. grup lehine), 1. ve 6. grup (6. grup lehine), 2. ve 6. grup (6. grup lehine), 3. ve 6. grup (6. grup lehine). Bu sonuçlar, öğrencilerin kariyer

stresi, mesleğe adanmışlık ve mesleğe yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır.

TARTIŞMA

Bu çalışmadaki temel amaç Tıp Fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ile hekimlik mesleğine adanmışlık düzeyleri ve kariyer stresleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Ortaya çıkan sonuçlar hekimlik mesleğine adanmışlık ile kariyer stresinin hekimlik mesleğine yönelik tutumları anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir. Çalışmanın bulguları, tıp fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları, mesleğe adanmışlıkları ve kariyer stresleri arasında belirgin bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu ilişki, mevcut literatürde yer alan önceki çalışmalardan bazı yönlerden farklılıklar gösterse de özellikle yükseköğretim gören öğrenci grupları arasında bu değişkenler arasındaki etkileşimleri inceleyen alan yazına önemli katkılar sunmaktadır. Alan yazın tarandığında bu üç değişkenin ilişkilerini incelemeye yönelik benzer çalışmalara rastlanmamıştır. Fakat değişkenlerin arasında bulunan ilişkileri farklı bağlamlarda analiz eden araştırmaların bulunduğu görülmüştür. Örneğin Boğazlıyan vd. (2023) tarafından öğretmen adayları ile yapılan araştırmadan alınan sonuçların bulgularımız ile tutarlı olduğu gözlenmiştir. Şüphesiz iki farklı meslek grubu ile yapılan araştırmadan bir yargıya varılması sınırlı bir yaklaşım olur fakat iki çalışmanın da gerçekleştirildiği grubun yükseköğrenim alanı olması bu ilişkilendirme için zemin oluşturabilmektedir.

Çalışmadan alınan sonuçlar kadın ve erkek hekim adaylarının mesleğe yönelik tutumlar ve mesleğe adanmışlık puanları arasında anlamlı farklar olduğunu buna karşı kariyer stresi puanlarında anlamlı fark gözlenmediğini göstermektedir. Bu sonuç, bazı çalışmalarda kadın hekimlerin mesleğe daha yüksek düzeyde adanmışlık sergilediklerini ve mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu öne süren literatürü desteklemektedir. Benzer çalışmalarda kadın hekimlerin adanmışlık düzeylerinin erkek hekimlerden daha yüksek olduğu gözlenmiştir (Kosan ve Toraman, 2020; Novelskaité ve Riska, 2006; Şafak vd., 2023). Bazı çalışmalardan elde edilen sonuçlar, kadın hekimlerin, hekimlik mesleğine yönelik puanlarının erkek hekimlerinkinden daha yüksek olduğunu göstermektedir (Dağtekin vd., 2022; Haidet vd., 2002). Kadınların daha yüksek adanmışlık düzeylerine ve daha olumlu mesleki tutumlara sahip olmaları, önceki literatürde de benzer şekilde gözlemlenmiştir. Bu bulgular, kadınların mesleklerine daha güçlü bir bağlılık hissettiklerini ve mesleği daha anlamlı bir şekilde algıladıklarını ortaya

koymaktadır. Literatürde hekim adaylarının kariyer streslerini inceleyen çalışma sonuçlarına ulaşamamıştır. Ancak farklı bazı programlardan eğitim gören öğrencilerle ilgili sınırlı araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin You ve Yoo (2021) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada kadın öğrencilerde daha düşük seviyede kariyer stresi gözlenmiştir. Buna karşı bazı çalışmalarda ise cinsiyet ve kariyer stresi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır (Örn. Aşık ve Akgül, 2022; Bozyiğit ve Gökbaraz, 2020).

Bu çalışmadan ortaya çıkan sonuçlar sınıf düzeyine bağlı olarak bazı anlamlı farklılıkların bulunduğunu göstermektedir. Öğrencilerin kariyerle ilgili yaşadıkları stres, mesleğe olan adanmışlıkları ve mesleğe yönelik tutumları, sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir. Özellikle 6. sınıf öğrencilerinin, mesleğe adanmışlık ve mesleğe yönelik tutum açısından daha düşük puanlara sahip oldukları gözlemlenmiştir. Bu bulgu, tıp eğitiminde ilerleyen yıllarda öğrencilerin mesleki adanmışlıkları ve tutumlarının olumsuz yönde değişebileceğine işaret etmektedir. Sınıf düzeyine göre ortaya çıkan bu farklılıklar, tıp eğitiminde her bir yılın kendi içindeki aşamalara bağlı olarak öğrencilerin yaşadıkları stres, adanmışlık ve tutumlarındaki değişimlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini ve bu değişimlerin eğitim sürecinde dikkatle ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Sınıf düzeyine bağlı olarak kariyer stresi düzeyinde gözlenen fark, Ko vd. (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Kariyer stresi staj dönemindeki öğrencilerde daha düşük düzeyde gözlenmektedir (Tarsuslu ve Altan, 2019). Sınıf düzeylerine bağlı olarak hekim adaylarının mesleğe adanmışlık ve mesleğe dönük tutumları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Buna karşı hekimlik mesleğine adanmışlık puanlarının sınıf düzeyine bağlı bir şekilde farklılaşmadığını gösteren araştırmalar da mevcuttur (Erber, 2022; Tengiz vd., 2020). Mesleğe yönelik tutumlara ilişkin farklılıklar Henderson vd. (2002) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Buchanan ve Bhugra (1992) tarafından yapılan araştırmada da deneyim arttıkça mesleğe yönelik tutumun da geliştiğini gösteren benzer sonuçlar alınmıştır. Aydoğan vd. (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada hekimlik mesleğine yönelik tutumların sınıf düzeyine göre farklılaştığı ve bu farkın altıncı sınıfta eğitim alan öğrencilerden kaynaklandığı belirtilmiştir. Yapılan başka bir çalışmada birinci sınıftaki öğrencilerinin tutum puanlarının diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür (Batı vd., 2010). Tıp fakültesi dört, beş ve altıncı sınıf öğrencilerinin tutumlarının analiz edildiği bir çalışmada ise sınıf düzeyi yükseldikçe tutum puanlarının azaldığı görülmüştür (Yılmaz

ve Yalçinkaya, 2018). Bu bulgulara karşın Çakır vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen başka bir araştırmada sınıf düzeyi ile hekimlik mesleğine yönelik tutumlar arasında anlamlı ilişki bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmanın sonuçları tıp fakültesi öğrencilerinin hekimlik mesleğine dönük tutumları ile hekimlik mesleğine adanmışlık düzeyleri ve kariyer stresi puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu ve bağımsız değişkenler olarak mesleğe adanmışlık ile kariyer stresinin mesleğe dönük tutumları anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir. Bu değişkenlerin birbirini karşılıklı olarak etkilediği ve öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının güçlendirilmesinin, mesleki stresle başa çıkma ve mesleğe daha derin bir adanmışlık sergilemelerini teşvik edeceği sonucuna varılmaktadır. Kadın ve erkek hekim adaylarının kariyer stres puanları arasında anlamlı fark yoktur. Kadın hekim adaylarının erkeklere oranla mesleğe adanmışlık düzeyleri daha yüksek ve mesleğe dönük tutumları daha olumludur. Öğrencilerin kariyer stresi sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaşsa da bu sınıf düzeyiyle tutarlı bir özellik arz etmemektedir. Keza aynı durum mesleğe dönük tutumlar ile mesleğe adanmışlık puanları açısından da geçerlidir.

ÖNERİLER

Başarılı öğrenciler tarafından hekimlik mesleği farklı değişkenlerden etkilenen zorlu bir eğitim sürecidir. Bu bağlamda öğrencilerin farklı psiko-sosyal özelliklerini inceleme konusu yapan araştırmaların yaygınlaştırılması önerilmektedir. Bu çalışma düşük sayıda tıp fakültesi ile sınırlıdır. Araştırmacılara daha kapsayıcı ve boylamsal çalışmaların yapılması önerilmektedir. Öğrencilerin yalnızca bilgiyle değil, aynı zamanda mesleki tutumlarını şekillendiren becerilerle de donatılmaları gerektiği vurgulanmalıdır. Özellikle stresle başa çıkma becerileri, kariyer planlaması ve mesleğe adanmışlık gibi konular, tıp eğitiminde daha fazla yer bulmalıdır. Bu yaklaşım, öğrencilerin hem bireysel hem de mesleki açıdan daha sağlıklı bir gelişim göstermelerini sağlayabilir.

Öğrencilerin, hekimlik mesleğine yönelik tutumları, yalnızca meslek eğitimi aldıkları dönemde değil, mesleğe başladıkları dönemde de şekillenir. Bu nedenle, tıp eğitimi alınan süreçte öğrencilere yalnızca bilgi değil, mesleki tutumlarını etkileyen becerileri de kazandırmak önemlidir. Stresle başa çıkma, kariyer planlama ve mesleğe adanmışlık gibi konuların tıp eğitimi içinde daha çok vurgulanması, öğrencilerin daha bilinçli ve hazır hekimler olarak yetişmelerine katkı sağlayabilir. Tıp eğitiminde

öğrencilerin stresle başa çıkma becerilerini geliştirmeleri, kariyer planlamalarını doğru yapmaları ve mesleğe adanmışlık düzeylerini sürdürebilmeleri, sağlık sistemine daha donanımlı hekimlerin kazandırılmasına katkı sağlayabilir. Araştırmanın yalnızca sınırlı sayıda tıp fakültesiyle gerçekleştirilmiş olması, elde edilen sonuçların genellenebilirliğini sınırlayabilir. Bu nedenle, daha geniş katılımlı ve uzun vadeli çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aşık, G., & Akgül, H. (2022). Üniversite öğrencilerinin kariyer stresleri, kariyer kararında ailenin etkisi ve kariyer kararı verme yetkinlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 192-212.
- Ata-Doğan, S. (2020). Mersin Üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin stres algılarının değerlendirilmesi (Yayımlanmamış tıpta uzmanlık tezi). Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Mersin.
- Aydoğan, S., Pala, S. Ç., & Işıklı, B. (2019). Mezuniyet öncesi ve sonrasında hekimlik mesleğine yönelik tutum. *Ankara Medical Journal*, 19(1), 10-20.
- Başhan, İ., & Selvi, H. (2019). Bir ölçek geliştirme çalışması: Tıp eğitimine yönelik tutum ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 803-814.
- Barker, C., Pistrang, N., & Elliott, R. (2015). *Research methods in clinical psychology: An introduction for students and practitioners*. John Wiley & Sons.
- Batı, A. H., & Bümen, N. T. (2006). Hekimlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 23(23), 41-50.
- Batı, A. H., Sarıkaya, O., Senol, Y., Ertem, M., Caliskan, D., & Buyukakkus, A. (2010). How do medical students perceive professional attitudes? A multi-center study. *Kuwait Medical Journal*, 42(2), 112-117.
- Boğazlıyan, E. E., Yalçın, S., & Avşaroğlu, S. (2023). Kariyer stresi ve kariyer adanmışlığı ilişkisinde bir yordayıcı olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun incelenmesi: Necmettin Erbakan Üniversitesi pedagojik formasyon öğrencileri örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 613-620.
- Bozyiğit, E., & Gökbaraz, N. (2020). Career stress determinants of the students in faculty of sports sciences. *Journal of Computer and Education Research Year*, 8(15), 181-200.

- Buchanan, A., & Bhugra, D. (1992). Attitude of the medical profession to psychiatry. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 85(1), 1-5.
- Büyüköztürk, S., Kılıç Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. Baskı). Pegem Akademi.
- Cansever, Z., Avşar, Ü. Z., Acemoğlu, H., Çayır, Y., & Avşar, Ü. (2014). Atatürk Üniversitesi tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin tıp fakültesini tercih nedenleri ve tıp eğitiminden beklentileri. *Konuralp Medical Journal*, 6(1), 17-21.
- Choi, B. Y., Park, H., Nam, S. K., Lee, J., Cho, D., & Lee, S. M. (2011). The development and initial psychometric evaluation of the Korean Career Stress Inventory for college students. *The Career Development Quarterly*, 59, 559-572.
- Çakır, A. T., Baytar, Ç., & Bayraktaroğlu, T. (2022). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi tıp fakültesi 2021-2022 eğitim yılı dönem 3 öğrencileri kanıta dayalı tıp çalışmaları. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6(2), 239-262.
- Dağtekin, G., Taşcıoğlu, U., Arslantas, D., & Ünsal, A. (2022). Tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin hekimlik mesleğine yönelik tutumları ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 16(1), 216-221.
- Erbir, M. (2022). Tıp fakültesi öğrencilerinin hekimlik mesleğine olan adanmışlık düzeyinin akademik başarı üzerindeki etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 4(10), 946-965.
- Fournier, I., Fakhry, N., Kennel, T., Tessier, N., Bahgat, A., Lechien, J. R., & Ayad, T. (2018). Challenges faced by young otolaryngologists-head & neck surgeons around the world. *European Annals of Otorhinolaryngology, Head and Neck Diseases*, 135(5), S67-S73.
- Haidet, P., Dains, J. E., Paterniti, D. A., Hechtel, L., Chang, T., Tseng, E., & Rogers, J. C. (2002). Medical student attitudes toward the doctor-patient relationship. *Medical Education*, 36(6), 568-574.
- Henderson, E., Berlin, A., & Fuller, J. (2002). Attitude of medical students towards general practice and general practitioners. *British Journal of General Practice*, 52(478), 359-363.
- Kaya, K., & Tok, Ö. K. (2021). Sağlıkta şiddetin bir başka yüzü: medya etkisi. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 18(2), 217-220.
- Ko, Y., Kang, J., Hur, Y., Lee, K. H., Ko, Y., Kang, K. H., ... & Hur, Y. (2012). Mental health

- and coping strategies among medical students. *Korean Journal of Medical Education*, 24(1), 55-63.
- Kosan, A. M. A., & Toraman, C. (2020). Development and application of the Commitment to Profession of Medicine Scale using classical test theory and item response theory. *Croatian Medical Journal*, 61(5), 391-400
- Kozikoğlu, İ., & Özcanlı, N. (2020). Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerileri ile mesleğe adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(1), 270-290.
- Lafta, R., Qusay, N., Mary, M., & Burnham, G. (2021). Violence against doctors in Iraq during the time of COVID-19. *Plos One*, 16(8), e0254401.
- Layık, M. E., Korkmaz, D., Çeliker, F. N., Avcı, H., Balin, D., & Kaplan, A., (2022). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin hekimlik mesleğine adanmışlığının değerlendirilmesi. *XII. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi 2022* (s. 242). Samsun, Türkiye.
- Novelskaitė, A., & Riska, E. (2006). 'Feminization' of medicine and changing professional identities. *Socialiniai Mokslai*, 2, 47-53.
- Odabaşı, O. (2023). Türkiye tıp fakülteleri 2023. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 32(1), 37-61.
- Özden, K., & Sertel-Berk, Ö. (2017). Kariyer stresi ölçeği'nin (KSÖ) Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin sınanması. *Psikoloji Çalışmaları*, 37(1), 35-51.
- Ramondetta, L. M., Urbauer, D., Brown, A. J., Richardson, G., Thaker, P. H., Koenig, H. G., ... & Sun, C. (2011). Work related stress among gynecologic oncologists. *Gynecologic Oncology*, 123(2), 365-369.
- Selvi, H., Başhan, İ., & Özdemir, A. A. (2022). Hekim adaylarının tıp eğitimine yönelik tutumları ve ilişkili değişkenler. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(3), 531-537.
- Şafak, Ü. B., Taşçı, Ü., Taşkın, T., Rizaj, X., Uçan, Y., Tursun, Y., ... & Emir, B. (2023). Tıp fakültesi öğrencilerinin hekimlik mesleğine adanmışlıkları. *Güncel Tıbbi Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 27-42
- Tarsuslu, S., & Altan, F., (2019). Determination of career stress levels of university students. *Fifth International Mediterranean Congress on Natural Sciences: Health Sciences and Engineering (MENSECV)* (pp. 259-266). Budapest, Hungary
- Tat, A. (2023). Intörn hekimlerin tıbbi başarı öz yeterlik inançlarının ve hekimlik mesleğine

yönelik tutumlarının incelenmesi. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 22(68), 18-28.
<https://doi.org/10.25282/ted.1284425>

Tengiz, F., Babaoğlu, A., Koç, E., & Pamuk, G. (2020). Tıp fakültesi öğrencilerinin hekimlik mesleğine yönelik tutumları: Preklinik ve klinik eğitim dönemlerinin karşılaştırılması. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 19(57), 26- 36.

Türkili, S., Aslan, E., Şenel, T. O. T., Erdoğan, S., Güteryüz, G., Aktürk, B. E., & Özaslan, E. (2022). Asistan hekimlerde korona virüs salgını nedeniyle yaşanan zorluklar, kaygı düzeyi ve tükenmişlik sendromunun incelenmesi. *Anatolian Clinic the Journal of Medical Sciences*, 27(2), 103-114.

Yemenici, A. D., Bozkurt, Ö., & Özkara, M. (2020). Genç nesilde başarı odaklı motivasyon ve öz saygının kariyer stresi ile ilişkisi. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 4(1), 56-66.

Yıldırım, G., & Atilla, G. (2021). Mental iyi oluş ve kişilik özelliklerinin hekimlik mesleğine yönelik tutuma etkisi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 10(4), 383-403.

Yılmaz, N. D., & Yalçınkaya, M. (2018). Tıp öğrencilerinin öğrenme iklimi algılarının; akademik öz yeterlik, hekimlik mesleğine yönelik tutum ve akademik başarı açısından incelenmesi. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 17(53), 13-23.

You, S., & Yoo, J. (2021). Relations among socially prescribed perfectionism, career stress, mental health, and mindfulness in Korean college students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(22), 12248.

YÖK Atlas. (2023). *Yükseköğretim kontenjan, tercih ve yerleşme istatistikleri (2023 YKS)*. <https://yokatlas.yok.gov.tr/meslek-lisans.php?b=10206> adresinden 21 Ağustos 2023 tarihinde erişilmiştir.